

LISA 4

KINNITATUD

SA Eesti Teadusagentuur juhatuse 5.01.2024

käskkirjaga nr 1.1-4/24/3

Rühmagrandi taotluste hindamise juhend

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käesoleva hindamisjuhendiga kehtestatakse „Rühmagrandi tingimuste ja korra“ alusel esitatavate taotluste hindamise kriteeriumid ning hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise põhimõtted.
- 1.2. Käesolevas juhendis reguleerimata küsimustes on Sihtasutusel Eesti Teadusagentuur (edaspidi *teadusagentuur*) õigus langetada kaalutletud otsuseid, kaasates vajadusel eksperte.

2. Taotluste hindamine

- 2.1. Granditaotluste hindamine toimub Eesti Teadusinfosüsteemis (edaspidi ETIS).
- 2.2. Kõiki taotlusi hinnatakse samade kriteeriumide alusel ning tuginedes samadele menetlusreeglitele, tagades kõikide taotluste võrdse kohtlemise.
- 2.3. Taotluste lõpliku paremusjärjestuse moodustamisel arvestatakse kogu asjakohast teavet ja võrreldakse taotlusi vastava (alam)valdkonna pingerea kontekstis. Ekspertikomisjon ja hindamisnõukogu võivad taotluste hindamisel kasutada taustamaterjalina taotleja bibliomeetriliste näitajate ülevaadet.
- 2.4. Taotluste hindamise protseduur on järgmine:
 - 2.4.1. Menetlus ekspertikomisjonis
 - 2.4.1.1. Iga taotlust hindavad vähemalt kolm sõltumatut eksperti, kellest üks on vastutav ekspert. Vähemalt kaks eksperti, sh vastutav ekspert on ekspertikomisjoni liikmed. Vastutav ekspert koostab koostöös ekspertidega ja nende hinnangutele tuginedes igale taotlusele esialgse lõpphinnangu.
 - 2.4.1.2. Ekspertikomisjon kinnitab igale taotlusele esialgse lõpphinnangu ja koostab taotluste esialgse paremusjärjestuse.
 - 2.4.1.3. Esialgne lõpphinnang esitatakse ära kuulamiseks taotlejale ja asutusele. Taotlejale ei avalikustata tema taotlust hinnanud ekspertide nimesid.
 - 2.4.2. Menetlus hindamisnõukogus
 - 2.4.2.1. Hindamisnõukogu vaatab läbi ära kuulamise tulemused, kinnitab igale taotlusele lõpphinnangu, kinnitab taotluste paremusjärjestused, teeb rahastamissetpanekud ja määrab taotlused ootenimekirja.
 - 2.4.2.2. Rahastamissetpaneku saanud või ootenimekirja määratud taotlused suunatakse hindamiseks teaduseetika ja -andmehalduse ekspertikomisjoni. Ülejäänud taotluste kohta teeb hindamisnõukogu teadusagentuuri juhatusele ettepaneku neid mitte rahuldada.
 - 2.4.3. Menetlus teaduseetika ja andmehalduse ekspertikomisjonis
 - 2.4.3.1. Komisjon annab hinnangu teaduseetika ja teadusandmete haldamise kriteeriumile.
 - 2.4.3.2. Komisjonil on õigus hindamise käigus küsida taotluse esitajalt selgitusi ja täiendavaid andmeid.

2.4.3.3. Komisjon võib oma hinnangus anda soovitusi või teha ettepanekuid teaduseetika ja/või andmete haldamisega seotud projekti tegevuste paremaks korraldamiseks või teha hindamisnõukogule ettepanek seada tingimused, mida projekti juht ja asutus on kohustatud grandil saamisel täitma.

3. Hindamiskriteeriumid ja hindamisskaala

3.1. Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamisel tuleb lähtuda järgmistest hindamiskriteeriumidest ning hindeid tuleb põhjendada. Põhjenduses tuleb juhinduda alakriteeriumidest. Igas hindamiskriteeriumis antud hinnangus võib ära märkida ka teised tähelepanekud.

Hindamiskriteerium	Alakriteeriumid	Hindeskaala
1. Uurimisprojekti teaduslik põhjendus	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti teaduslikku põhjendatust, projektiidee originaalsust ja olulisust ning eesmärkide selgust, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>1.1. Kui hästi ja selgelt on taotlus teaduslikult põhjendatud?</p> <p>1.2. Kui täpselt on selles määratletud uurimisküsimused ja/või (v.a põhjendatud erandjuhtudel) hüpoteesid ning projekti eesmärgid?</p> <p>1.3. Mil määral on projektiidee uurimisvaldkonna kontekstis originaalne ja uudne?</p>	1 kuni 5
2. Uurimisprojekti teostatavus	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti teostatavust, selle tööplaani põhjendatust, riskianalüüsi ja riskide maandamise meetmeid, kasutatavaid meetodeid ja ressursse, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>2.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on selgitatud uurimisprojekti teostatavust ning põhjendatud vajaminevaid ressursse?</p> <p>2.2. Kui sobivad ja põhjendatud on kavandatud uurimismeetodid?</p> <p>2.3. Kui sobiv ja põhjendatud on uurimisküsimustele valitud erialane lähenemine (ühe eriala keskne, erialadevaheline või -ülene, mitme eriala koostöös jmt)?</p> <p>2.4. Kui läbimõeldud ja eesmärgipärane on tööplaan?</p> <p>2.5. Kui hästi on teadvustatud võimalikke teaduslikke või metodoloogilisi probleeme ning kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?</p>	1 kuni 5
3. Taotleja pädevus	<p>Kriteeriumis hinnatakse taotleja teadustegevust viimase 10 aasta jooksul (periood pikeneb, juhul kui taotleja on taotlusesse märkinud viimase 10 aasta jooksul eemaloleku perioodi alates doktorikraadi kaitsmise ajast seoses rasedus- ja sünnitus- või lapsehoolduspuhkuse,</p>	1 kuni 5

	<p>kaitseväeteenistuse, raske haiguse või muu erakorralise asjaolu tõttu), juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>3.1. Milline on taotleja teadustegevus sh riiklikes ja/või rahvusvahelistes uurimisprojektides osalemine?</p> <p>3.2. Kui sobiv on taotleja teaduslik pädevus kavandatud projekti edukaks elluviimiseks?</p> <p>3.3. Milline on juhtimiskogemus, sh uurimisrühmade juhtimise, noorte teadlaste juhendamise?</p>	
4. Uurimisrühma tugevus ja potentsiaal	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisrühma kompetentsust ja teadustegevust, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>4.1. Kui hästi on põhjendatud uurimisrühma liikmete koosseis ja ülesannete jaotus, et tagada projekti eesmärkide saavutamine (rühma liikmete pädevuste vastavus ülesannetele) ning rühma mitmekesisus ja jätkusuutlikkus (nt teaduslik pädevus, sooline tasakaal, erineval karjääriastmel olevad teadlased, sh alustavad teadlased ja doktorandid, tehniline personal (kui asjakohane) jne)?</p> <p>4.2. Kui hästi on läbi mõeldud ja kavandatud eesmärkide saavutamiseks vajaliku uurimisrühma välise pädevuse kaasamine (nt teistelt erialdadelt, välistelt ekspertidelt, (rahvusvahelistelt) koostööpartneritelt, rakendajatelt ja teistelt huvigrupidelt (kui asjakohane)?</p>	1 kuni 5
5. Uurimisprojekti olulisus ja potentsiaalne mõju	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti olulisust ja potentsiaalset mõju, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>5.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teaduslikku olulisust ja potentsiaalset mõju, arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat?</p> <p>5.2. Mil määral on läbi mõeldud projekti eeldatavate tulemuste rakendamine ning rakendamise plaan?</p> <p>5.3. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud teistele teadlastele uurimistöö tutvustamisega projekti seisukohast relevantsete (rahvusvaheliste) teadmiste vahetusega seotud tegevused?</p> <p>5.4. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teadusvälist olulisust ja potentsiaalset mõju, arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat ning kirjeldatud teadusvälist rakendamisplaani?</p>	1 kuni 5

	<p>5.5. Kui olulised on projekti eeldatavad tulemused kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele (siseriiklikult ja/või rahvusvaheliselt)?</p> <p>5.6. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud uurimistöö tutvustamisega seotud tegevused (uurimistöö tulemuste levitamine avalikkuses väljaspool teadusringkondi)?</p>	
<p>6. Teaduseetika, sh uurimisprojekti elluviimisega kaasnevad võimalikud eetilised riskid</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindab ainult teaduseetika ja andmehalduse komisjon</i></p>	<p>6.1. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt hinnatud võimalikke teaduseetilisi riske, mis teadustöö käigus avalduda võivad?</p> <p>6.2. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt kirjeldatud meetmeid ja tegevusi, millega teaduseetilisi riske maandatakse?</p> <p>6.3. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt käsitletud teadustööle kohalduvaid eetilisi ja õiguslikke nõudeid (nt isikuandmete töötlemise või eetikakomitee kooskõlastusega seotud nõuded) ning nende täitmist projekti jooksul?</p>	Sobiv, sobiv tingimusega
<p>7. Teadusandmete haldamine</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindab ainult teaduseetika ja andmehalduse komisjon</i></p>	<p>7.1. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt kirjeldatud teadusandmete ja muude teadustöö tulemuste haldamisega seotud küsimusi kogu andmete elutsükli vältel?</p> <p>7.2. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt käsitletud teadustöö tulemuste ja teadusandmete kasutamise või säilitamisega seotud eetilisi ja õiguslikke nõudeid (nt avatud teaduse või intellektuaalomandi küsimused) ning selgitatud nõuete täitmist?</p>	Sobiv, sobiv tingimusega

3.2. Hindamisskaalad ja lõpliku punktisumma kujunemine

3.2.1.1., 2., 3., 4., ja 5. kriteeriumi hindamisel kasutatakse üheksaastmelist eristavat hindamisskaalat:

- Suurepärase (5);
- Väga hea-suurepärase (4,5);
- Väga hea (4);
- Hea-väga hea (3,5);
- Hea (3);
- Rahuldav-hea (2,5);
- Rahuldav (2);
- Mitterahuldav-rahuldav (1,5);
- Mitterahuldav (1).

3.2.2. 6. ja 7. kriteeriumi hindamisel kasutatakse kaheastmelist eristavat hindamisskaalat:

- Sobiv;
- Sobiv tingimusega.

3.2.3. Hinnete tõlgendus 1., 2., 3., 4. ja 5. kriteeriumis:

- Mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on arvukalt nõrkusi.
- Rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt ning selles esineb märkimisväärseid nõrkusi. Taotluse parandamiseks oleks vaja olulisi muudatusi ja täpsustusi.
- Hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja selgemat käsitlemist. Korralik, ent mitmete küsitavustega uurimisprojekt.
- Väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid puudusi või küsitavusi. Soovitavad oleksid vähesed muudatused. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline.
- Suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumide kõikidele alakriteeriumidele parimal võimalikul moel. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline. Erakordselt tugev taotlus kõigis selle aspektides. Suurepärase hinne on erakordne ning vajab sellisena eraldi põhjendamist.

3.2.4. Hinnete tõlgendus 6. ja 7. kriteeriumis:

- Sobiv – hinnang antakse taotlusele, milles on hindamiskriteeriumites mainitud teemasid piisavalt, täpselt ja asjakohaselt käsitletud. Taotluses ei esine olulisi puudusi või küsitavusi.
- Sobiv tingimusega – hinnang antakse taotlusele, milles esinevad olulised puudused või küsitavused. Taotlusele seatakse tingimus, mis aitab riske maandada või vajalikke nõudeid järgida.

3.2.5. Lõpliku punktisumma saamiseks summeeritakse kriteeriumide 1–5 hinded. Kriteeriumi 4 (Uurimisrühma tugevus ja potentsiaal) punktiarvestuses rakendatakse koefitsienti 0,6. Lõplik punktisumma võib olla 4,6 kuni 23 punkti.

3.3. Lävend

3.3.1. Kriteeriumide 1, 2, 3, 4 ja 5 kvalifitseerumislävend on enne koefitsiendi rakendamist 3 punkti (hea). Kui taotlus jääb alla kvalifitseerumislävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele ja taotlejal ei pruugi olla võimalik järgmises taotlusvoorus taotlust esitada.

3.3.2. Juhul kui taotluse lõplik punktisumma jääb alla 80% maksimaalsest võimalikust lõplikust punktisummast ehk taotlus saab vähem kui 18,4 punkti, jäetakse taotlus rahuldamata.

4. Paremuserjastuse moodustamise alused

4.1. Taotluste paremuserjastused moodustatakse vastavalt neid menetlenud eksperdikomisjonile. Taotluseid, mis jäävad alla kvalifitseerumislävendi või mille lõplik punktisumma on väiksem kui 18,4 punkti, paremuserjastusse ei seata.

4.2. Taotlused seatakse paremuserjastusse taotlusele antud punktide kogusumma alusel. Võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremuserjastusse, kasutades järgnevaid kriteeriume:

4.2.1. võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremuserjastusse vastavalt hindamiskriteeriumides antud hinnetele, lähtudes järgmisest hindamiskriteeriumide järjekorrast: 3, 1, 2, 4, 5;

- 4.2.2. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.2.1 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, milles taotleja on temast paremusjärjestuses eespool olevate taotlejate seas vähem esindatud soo esindaja;
- 4.2.3. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.2.2 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, milles taotleja on omandanud doktorikraadi hiliseima kuupäevaga.
- 4.3. Kui taotlused jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.2.3 kirjeldatud tegevust, kuid täpsema paremusjärjestuse moodustamine on rahastamisettepaneku tegemiseks vajalik, kasutatakse lisaks järgnevaid kriteeriume:
 - 4.3.1. taotlused seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mille (alam)valdkond on paremusjärjestuses eespool olevate taotluste seas vähem esindatud;
 - 4.3.2. kui taotlused jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.1 kirjeldatud tegevust, seatakse need paremusjärjestusse loosimise teel teadusagentuuri kehtestatud korras.